

Ülkemizdeki meyve bahçeleri ve bağlar için yeni tehlikeli bir düşman

Önümüzdeki yıllardaki araştırma çalışmaları için izleme ve yönergeler bölüm 2

Автор(и): проф. д-р Василий Джувинов, Института по овощарство в Пловдив; проф. д-р Христина Кутинкова, Института по овощарство в Пловдив

Дата: 17.03.2015 Брой: 3/2015

ABD'nin Pasifik Kıyısı koşullarında, meyve bahçelerinde, kiraz bahçelerinde ve bağlarda, renksiz, beyaz ve kırmızı olmak üzere farklı şekillerde 6 tip tuzak test edilmiştir. Sayımlar Temmuz'dan Ekim'e kadar yapılmış, ilk uçuş zirvesi Eylül başında, ikincisi Ekim başında ve üçüncüsü Ekim ortasından sonra gözlemlenmiştir. 2010 yılında, bir sayımda bir tuzakta 15 ila 30 drosophilid bulunurken, 2011'de haftalık 0 ila 5 böcek bulunmuştur; bu durum, 2010 kışında (Washington Eyaleti'nin doğu kesiminde) sıcaklıkların eksi 20°C'ye kadar düşmesiyle açıklanabilir. Kontrol önlemleri arasında, beyaz veya siyah polietilen torbalarda güneşlendirme yoluyla—güneşte bırakılarak—bulaşık meyvelerin toplanması ve imha edilmesi yer almıştır.

Kuzey İtalya'nın Trentino eyaletinde *D. suzukii*'nin varlığının 2010 yılında yapılan izleme çalışmaları sonucu tespit edilmesinin ardından, kiraz, böğürtlen, ahududu, çilek, yaban mersini, incir ve şaraplık üzüm çeşitlerinin meyvelerinde, ayrıca bu plantasyonların etrafındaki yabani yetişen çalılarda yumurta ve larvalar bulunmuştur.

İsviçre'de, *D. suzukii*'nin varlığının 2011'de tespit edilmesinin ardından, 2012 yılı Nisan'dan Eylül'e kadar tüm idari bölgelerde ve özellikle ilk keşfedildiği kantonlarda—ülkenin doğu, güney ve batı bölgelerinde—araştırmacılar ve yerel uzmanların katılımıyla ulusal bir izleme çalışması yürütülmüştür. Çiftçileri eğitmek için bilgilendirme bülteni yayınlanmakta olup, bu bülten yurt içi ve yurt dışında elde edilen yeni verilerle düzenli olarak güncellenmektedir. Komşu ülkelerden—Fransa, İtalya, Avusturya—uzmanlarla bilgi alışverişi ve bahsedilen bülten ve diğer yayınlar aracılığıyla bilgi transferi özellikle önemli görülmektedir. Bu izleme için bir İsviçre firmasının tuzakları test edilmiştir. Burada, önleyici tedbirler olarak, hastalıklı meyvelerin kompost için kullanılmamasının, toprağa gömülmemesinin, ancak meyvelerdeki larvaları yok etmek için polietilen torbalarda güneşlendirilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu önlemler ayrıca meyve bahçeleri ve bağların etrafındaki yabani konukçuların kimyasal olarak işlenmesini de içermektedir.

Hijyenik önlemler, plantasyonun içinde birbirine kısa mesafelerde yerleştirilen tuzaklar kullanılarak kitlesel tuzaklamayı içermektedir. Kimyasal kontrol zordur çünkü meyveler olgunlaştıklarında saldırıya uğrar, bu da onların kirlenmesine yol açar ve meyvelerdeki pestisit kalıntı limitleriyle ilgili mevzuatı ihlal eder, ayrıca çevresel dengeyi bozar. Dahası, sinek yılda birçok nesil geliştirir, bu da pestisitlere karşı direncin hızla ortaya çıkacağına bir göstergesidir ve yetiştirilen konukçular hem yabani hem de süs bitkileri olarak çok fazladır. Şimdiye kadar, kaç bitkinin onun konukçusu olduğuna dair kesin bir bilgi bulunmamaktadır. Bu aşamada, insektisitlerin pek etkili olmadığı ve neonikotinoidlerin *D. suzukii* kontrolünde başarısız olduğu kanıtlanmıştır. Benzer sonuçlar ABD, İtalya ve diğer ülkelerden de elde edilmiştir.

Avusturya'da, drosophila Eylül 2011'de üç bölgede—Styria, Carinthia ve Tyrol—keşfedilmiştir. Komşu İsviçre'de olduğu gibi, burada da 2012 yılında ülke genelinde, ana çabalar öncelikle varlığının tespit edildiği bölgelerde yoğunlaştırılarak kitlesel bir izleme yapılmıştır. Bir Belçika firmasına ait tuzaklar, ülke genelinde çilek, ahududu ve kiraz plantasyonlarında 90 noktaya yerleştirilmiştir. Temmuz'dan Ekim'e kadar yapılan gözlemler, uçuş zirvesinin Ağustos-Eylül aylarında olduğunu tespit etmiştir. Bir yıl içinde, bu tehlikeli zararlı, bahsedilen üç bölgenin sınırları içinde hareket etmiş, ayrıca yaklaşık 200 km batıya, yeni bir dördüncü bölge olan Vorarlberg'e, yani Innsbruck şehri çevresine ulaşmıştır.

Önümüzdeki yıllardaki araştırma çalışmaları için yönergeler. Her tarım-ekolojik bölgede, bu yeni tehlikeli karantina zararlısının dağılım sınırlarını belirlemek için acilen izleme organize edilmesi gerekmektedir. Daha sonra, kısıtlayıcı ve hijyenik önlemlerin yanı sıra alanın yeniden bulaşmasına karşı önlemler uygulanmalıdır. Paralel olarak, *Drosophila suzukii*'nin gelişim biyolojisi ile bireysel konukçu bitkilerin fenolojik gelişiminin birlikte incelenmesine başlanmalıdır.

Bir sonraki adım, onun doğal düşmanlarını ve yumurta ve larvalarının parazitlerini arama olanaklarının incelenmesini de içeren entegre zararlı yönetimini başlatmak için bir strateji olmalıdır. Yaklaşım, *D. suzukii*'ye karşı biyolojik kontrole geçiş amacıyla, onun bir zararlı olarak özel spesifikliği ve diğer ülkelerde elde edilen sonuçlara ilişkin bilgiler göz önünde bulundurularak, entegre kontrole yönlendirilmelidir. İlk kontrol aşamasındaki

pestisit uygulamaları, yalnızca uçan ergin böceklerle karşı, onlar olgunlaşan meyvelere yumurta bırakmadan önce ve ayrıca meyve hasadından sonra hedeflenmiş olabilir. Bu amaçla, ülkede kullanımı onaylanmış, farklı kimyasal temellere sahip insektisitlerin yanı sıra biyolojik olanlarla kombinasyon halinde test edilmesi, bir yöntem olarak kitlesel tuzaklama ve diğer benzer kontrol yöntemleri hariç tutulmaksızın gereklidir.